

International Journal of **Kannada** Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813
IJSR 2015; 1(1): 11-13
© 2015 IJKS
www.kannadajournal.com
Received: 22-06-2015
Accepted: 24-07-2015

Nagendra Masuti
M.A., Ph.D., Associate professor
of Kannada Literature &
Research Guide Smt. Veeramma
Gangasiri Women's Degree
College Gulbarga - 585 102

ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ

Dr. Nagendra Masuti

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಇದರ ಮೂಲ ಬೀಜಗಳು ಕ್ರಿ.ಶ.ದ ಆರಂಭದಿಂದಲೇ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವುದು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ. ನಂತರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಗ್ರಂಥ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥ, ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥ, ಭಂಧೋಗ್ರಂಥ, ಚಂಪು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ತಿರುವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಕಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು:

- ೦೧. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ : ಕ್ರಿ.ಶ.ದ ಆರಂಭದಿಂದ ೦೮ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ
- ೦೨. ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ : ೦೯ ರಿಂದ ೧೧ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ
- ೦೩. ನಡುಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ : ೧೨ ರಿಂದ ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ
- ೦೪. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ : ೧೯ ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಸದ್ಯದವರೆಗೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿವಿಧ ಕಾಲ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅಂದಂದಿನ ಕಾಲದ ಭಾಷೆ-ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತನ್ನ ರೂಪ, ಸ್ವರೂಪ ಮೈದಾಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯದ ಮಾತಾದರೂ, ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಒಂದು ಪಕ್ಷಿ ನೋಟ ನೋಡಬಹುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ - ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ, ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನಗಳು, ಹಳಗನ್ನಡದ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ - ಕಳಸದ ಶಾಸನ, ಬೆಳತೂರಿನ ಶಾಸನ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹಾಗೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಅಂದಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈಗ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನವೆಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೪೫೦ರ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ. ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಮಿತಿ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದ ವಿವಿಧ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಭಾಷಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಇಂತಿದೆ:

೦೧. ಇಂದುವಿನ್ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅನುನಾಸಿಕಗಳ ಬಳಕೆ:

ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ(ಹ.ಶಾ) ಶಾಙ್ಗ, ನಾಗೇನ್ರಾಘೀಕರ್, ಸಕ್ಲಙ್ಗದರ್, ಕರುಮ್ಹಿಡಿ ಅಪತ್ಯೂನ್ರಿ

ಒಂದನೇ ಪುಲಕೇಶಿಯ ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ(ಬಾ.ಶಾ.೦೧) ಪಙ್ಗುಷ್ಣಿ, ಧರಾಧರೇನ್ರ, ಮುಜೇಯಮ್ಹೂತಯೋ ಇಮ್ಹಿಡಿ ಪುಲಕೇಶಿಯ ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ(ಬಾ.ಶಾ.೦೨) ವರನ್ರೇಜನ್ರಿನೋ, ಮದರನ್ರ, ಸನ್ರಿಕ್ಕು

ಕಳಸದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ(ಕ.ಶಾ) ಪಗೇನ್ರಾಡುವ, ಬೆರನೋವದನ್ರಕನ, ಲಿಳವಿಣ್ಣು ನಿನ್ರೆಯನ, ಮಣ್ಣಲಾಗ್ರ

ಇಂದು ಪ್ರಯೋಗ:

ಹ.ಶಾ. ಶ್ರೀಪರಿಷ್ಕಂಠ
ಬಾ.ಶಾ. ಮಾಧುರ್ಯಂಗೆ, ಬಂದು, ಸಿಂಘ, ನೆಮಗೆಂದು, ವಿಪಲಿತಂಗೆಹಿತರ್ಕಳ

ಕ.ಶಾ. ವಿಂದೇಲಿದು, ಕುಂಜಂಗಲೊಂದೊಂದಿ,ರಸಂಗಳಂ, ದಾಂಗುಡಿ, ಕುಂದುಂಕಳಂಕಮುಂ

ಬೆಳತೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ(ಬೆಳ.ಶಾ) ಕೊಂಡಕೆ, ಕೊಂಡಮನೆ, ವಿಂದಾನನೆ, ಮಾಣೆಂದಡೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮತ್ತು ನಡುಗನ್ನಡದ ಭಾಷೆಯ ಕಾಲಾದಲ್ಲಿಯೂ

Correspondence
Nagendra Masuti
M.A., Ph.D., Associate professor
of Kannada Literature &
Research Guide Smt. Veeramma
Gangasiri Women's Degree
College Gulbarga - 585 102

ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಯ ವ್ಯಂಜನದ ಹಿಂದೆ ಬರುವ ಇಂದುವಿನ ಬದಲಾಗಿ, ಅದೇ ವರ್ಗದ ಅನುನಾಸಿಕವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಋ, ಞ - ಗಳು ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ರಮೇಣ ಕಾಲಕಳೆದಂತೆ ಇಂದುವಿನ ಪ್ರವೇಶವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಿಧ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ನ್'ಕಾರ/ಇಂದು 'ಅಮ್' ಆಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ವಿಸರ್ಗದ ಪ್ರಯೋಗವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾದದ್ದು ಇದೆ.

'ಅಂ' ಬಳಕೆ:

- ಹ.ಶಾ. ಪಲ್ಲವರಂ, ಪಲ್ಮಣಿಉಂ, ಇವ್ವರಂ
- ಬಾ.ಶಾ.೦೧ ಯಜ್ಞನಾಂ
- ಬಾ.ಶಾ.೦೨ ಮಾಧುರ್ಯಂ
- ಕ.ಶಾ. ಗಜೇಂದ್ರಂ, ಪ್ರತತಿಯಂ, ನೃಪರನಾಂ, ಫಾಲ್ಗುಣಂ ಧಾತ್ರಂ, ನಾಗವಲ್ವಿಯಂ
- ಬೆಳ.ಶಾ. ಮಾತಂ, ನಯದಿಂದಂ, ಬೆದೆಯಂ, ದರದಿಂದಂ, ಪಶುಧನಮಂ

ವಿಸರ್ಗದ ಪ್ರಯೋಗ:

- ಹ.ಶಾ. ರಚ್ಯುತಃ, ಸುದರ್ಶನಃ, ನಮಃ
 - ಬಾ.ಶಾ. ಶ್ರೌತವಿಧಾನತಃ, ವಲ್ಲಭೇಶ್ವರಃ, ಭುವಃ
- ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಹಾಗೂ ಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿತ್ವಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳು:

- ಹ.ಶಾ. ಕದಂಬಪನ್, ನಾಗೇಂದ್ರಾಭೀಶರ್, ಭಟಹಪ್ಪೋರ್, ಕಚ್ಚೋನ್, ಮಹಾಪಾತಕನ್
- ಬಾ.ಶಾ.೦೧ ದುರ್ಗಮೋತದ ಚೀಕರತ್
- ಬಾ.ಶಾ.೦೨ ವರ್ಜತನ್, ವಿಪಲೀತನ್, ಹಿತರ್ಕಳ್, ಮೇಣ್, ವಿಚಾರಮ್
- ಕ.ಶಾ. ಸಾಹಸದೊಳ್, ಸುಭಟತೆಯೊಳ್, ನೃಪನಾಂ, ಹರಿಣಾಂಕದೊಳ್, ಮಣ್ಣುಕಾರ್ಗದೊಳ್
- ಬೆಳ.ಶಾ. ನಡೆದಳ್, ಮಾಣ್, ಯಶದುಳಿಯಲ್

ವ್ಯಂಜನದ್ವಿತ್ವ ಬಾಹುಳ್ಯ

- ಹ.ಶಾ. ಭಟಹರಪ್ಪೋರ್, ಪೊಗಳಪ್ಪೊಟ್ಟಣ, ಇವ್ವರಂ
- ಕ.ಶಾ. ದೋರ್ಗ್ಗವ್ವದಿಂದೆಲಿದ, . . . ಎಂದಿಪ್ಪವನೀಶ್ವರ, ಮಿಗಲುಪ್ಪಿ, ಕಣ್ಣನನಲ್ ಪಾಳಕ್ಕೆಲರೊಳರೆ, ಎಸೆದಿಪ್ಪುಪೊಟ್ಟನಂ, ಬುಲಿಅಂದಿಪ್ಪ

ಕ್ರಿ.ಶ. ಆರಂಭದಿಂದ ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚು ಶಾಸನದಿಂದ ಹಳಗನ್ನಡದವರೆಗೆ ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿತ್ವ ಬಾಹುಳ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

೦೨. ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ಉಳ್' ಪ್ರಯೋಗ:

ಹ.ಶಾ. ನಾಡುಳ್, ಬಹುಶತಹವನಾಹವದುಳ್

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ 'ಉಳ್' ಪ್ರತ್ಯಯ ೧೦-೧೧ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 'ಒಳ್' ಆಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

- ಕ.ಶಾ. ಬಾಯೋಳ್, ವೃತ್ತಿಯೋಳ್, ಸಾಹಸದೊಳ್, ಸುಭಟತೆಯೊಳ್, ಚಾಪವಿದ್ಯೆಯೋಳ್,

- ಜಾಲದೊಳ್, ಮಭ್ರಪಟದೊಳ್,
- ಮಂಜಲಿಯೋಳ್, ಹರಿಣಾಂಕನೋಳ್,
- ಮಂಡಕಾರ್ಗದೊಳ್, ಮಾಡುವರೊಳ್

೦೩. ಧೀರ್ಘೀಕರಣ:

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರತ್ಯಯೀಕರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೃಸ್ವಸ್ವರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಧೀರ್ಘಸ್ವರಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

- ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಧೀರ್ಘ ಪ್ರಯೋಗ - ಹ.ಶಾ. ಅದಾನ
- ಷಷ್ಠಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಧೀರ್ಘ ಪ್ರಯೋಗ - ಹ.ಶಾ. ಕಲಬೋರನಾ, ಪಶುಪತಿಯಾ, ದೇಶದಾ, ಪೆತ್ತಜಯನಾ, ನಾಮಧೇಯನಾ, ಸರಕ್ಕಲ್ಲಭಟಿಯಾ
- ಕ.ಶಾ. ನೃಪರನಾಂ
- ತ್ರಿಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಧೀರ್ಘ ಪ್ರಯೋಗ - ಹ.ಶಾ. ಕೊಟ್ಟಾರ, ವಿಟ್ಟಾರ

೦೪. ಧ್ವನಿ ಬದಲಾವಣೆ:

- 'ಇ'ಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಎ'ಕಾರದ ಪ್ರಯೋಗ ಹ.ಶಾ. ಕಾದೆಲಿದು
- 'ಅ'ಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒ/ಓ ಕಾರಗಳ ಬಳಕೆ ಹ.ಶಾ. ಕಚ್ಚೋನ್ ಶೌರ್ಯದ್ಯಮಭಲಿತೋನ್
- 'ಬ'ಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ವ'ಕಾರದ ಪ್ರಯೋಗ ಹ.ಶಾ. ವಿಟ್ಟಾರ
- 'ಪ'ಕಾರವು 'ಪ'ಕಾರವಾಗಿಯೂ, 'ಹ'ಕಾರವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಕಡೆ 'ವ'ಕಾರವಾಗಿಯೂ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹ.ಶಾ. ಪಲ್ಮಣಿಗೆ ಕ.ಶಾ. ಪಣ್ಣೊಲೆಯಂ ಬೆಳ.ಶಾ. ಪೊನ್, ಪೊಕ್ಕು, ವೋದಳ್

ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಮಹತ್ವದ ಭಾಷಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನು ನಿತ್ಯ ಬದಲಾಗುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು, ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು, ಅಲ್ಲರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಮೊದಲ ಪ್ರಕರಣದ ೪೩ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ;

ದೋಸಂ ಇನಿತಂದು ಬಗೆದು ಉದ್
ಭಾವಿಲಿ ತಲಿಸೆಂದು ಕನ್ನಡಂಗಳೊಳ್ ಎಂದುಂ
ವಾಸುಗಿಯುಂ ಅಲಿಯಲಾರದೆ
ಬೇಸರುಗುಂ, ದೇಶಿಬೇರೆವೇರಸುದಲಿ
 (ಶ್ರೀವಿಜಯ ಕೃತ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಂ - ಸಂ: ಎಂ.ವಿ.ಲೀತಾರಾಮಯ್ಯ)

ಈ ಉಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡುಮಾತು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಭಾಷೆಗೆ ಇದ್ದುದಾಗಿ, ಅಲ್ಲದೆ ಅಪಭ್ರಂಶ ಪದಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಸಾವಿರ ನಾಲ್ಕನೆಯುಳ್ಳ ಆದಿಶೇಷನು ಕೂಡಾ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಕ್ಕೆ ಬೇಸರಿಸುವನು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಶ್ರೀವಿಜಯ. ಈತನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯು ಒಂದು ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲ. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಹೇಳುವ ದಕ್ಷಿಣ-ಉತ್ತರದ ಮಾರ್ಗಗಳು, ದೇಶಿ - ಮಾರ್ಗ ಎನ್ನುವಂತಹ ಅಂಶಗಳು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡು-ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಭಾಷೆಗಳ ಪರಿಚಯ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ - ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಗ್ರಂಥ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥ, ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥ, ಭಂದೋ ಗ್ರಂಥ ಹಾಗೂ ಚಂಪು ಕಾವ್ಯ, ಗದ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿದಾಗ, ಈ ಮೊದಲೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯ ಹೇರಳವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಲಭ್ಯವಿರದ ಕಾರಣ ಅವುಗಳ ಪರಿಚಯ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಲಭ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ.

ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪಂಪನಿಂದ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯ ಔನತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪಂಡಿತರಿಂದ, ಪಂಡಿತರಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ರಾಜಸಮ್ಮುಖ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾದರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಭಾಷೆ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಗಾಢವಾಗಿರುವುದನ್ನು ರತ್ನತ್ರಯರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉಳಿದವರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಮಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಭಾವ ದೇಶಿಯತೆಯಿಂದ, ಭಾಷೆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸಂಗಮವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಜೈನ ಧರ್ಮೀಯರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಲೌಕಿಕ, ಆಗಮಿಕ ಕೃತಿಗಳು ವೀರ-ರೌದ್ರ, ಅದ್ಭುತ-ಶಾಂತ ರಸಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತವೆ. ಪ್ರೌಢ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ನಯಸೇನನಿಂದ ಧರ್ಮಾಮೃತ, ದುರ್ಗಲಿಂಗನಿಂದ ಪಂಚತಂತ್ರ ಕೃತಿಗಳು, ಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಪ್ರೌಢ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಪ್ರೌಢ, ಗಂಭೀರ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಶ್ರೀನಾಮಾನ್ಯನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಗದ್ಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಯಿತು.

ಪಂಪನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಕುರಿತು, ಜೊತೆಗೆ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಯೋಗದ ಕುರಿತು ಆಶ್ವಾಸ-೦೧, ೦೮ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದುಂಟು:

ಬಗೆ ಮೊಸತಪ್ಪುದಾಗಿ ಮೃದು ಬಂಧದೊಳೊಂದುವುದೊಂದಿ ದೇಶಿಯೊಳ್ |
ಸುಗುವುದು ಮೊಕ್ಕ ಮಾರ್ಗದೊಳ ತಳ್ಳುದು ತಳ್ಳೊಡೆ ಕಾವ್ಯಬಂಧವೊ ||
ಸ್ತುಗುಮೆಳಮಾವು ಕೆಂದಳರ ಪೂವಿನ ಇಚ್ಛೊಂಃ | ಯಂ ಬಣಲು ತುಂ |
ಇಗಳನ ತುಂಟ ಕೋಗಿಲೆಯ ಬಗ್ಗಿಸೆ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳೊಪ್ಪುವಂತೆವೋಲ್ ||

(ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ ಪಂಪಭಾರತಂ - ಗದ್ಯಾನುವಾದ: ಎನ್.ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್)

ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ದೇಶಿ ಮಾರ್ಗದ ಸಮನ್ವಯ ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಅಮೂರ್ತವಾಗಿರುವ ಭಾವ, ಇಂಬ, ಪ್ರಭಾವ ಮುದ್ರೆಗಳೆಲ್ಲಾ ದೇಶಿಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾದರೆ, ಮೂರ್ತರೂಪದ ಮಾಧ್ಯಮ ಭಾಷೆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ತಾನು ರಚಿಸಲಿರುವ ಕಾವ್ಯವು ಹೊಸತಾಗಿ, ಮೃದು ಬಂಧದ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ೧ - ೨ನೇ ಚರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಪುಷ್ಪಕಲಿಸಲು ೩-೪ನೇ ಚರಣಗಳು ಸಹ ಬಳಸಿ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಅರ್ಥ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸದ ೧೨ ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ:

'ಲಲತಪದಂ ಪ್ರಸನ್ನ ಕವಿತಾಗುಣಮಿಲ್ಲದೆ ಮೊಣ್ಣು ಪೇಣಿ ಬೆ |
ಕಳ ಕೃತಿಬಂಧಮುಂ ಬರೆಪ್ರಕಾಣನ ಕೈಗಳ ಕೇಡು ನುಣ್ಣು ||
ಪ್ರಕಟದ ಕೇಡು ಪೇಶಿನಿದೊಡರ್ಥದ ಕೇಡನ ಪೇಣಿ ಬೀರಿ ಮೊ |
ಟ್ಟಳಿಸಿ ನೆಗಟ್ಟಿಗಾಣಿಸುವ ದುಷ್ಕವಿಯುಂ ಕವಿಯೆಂಬ ಲೆಕ್ಕಮೇ ||

(ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ ಪಂಪಭಾರತಂ - ಗದ್ಯಾನುವಾದ: ಎನ್.ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್)

ಪ್ರತಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ಇರುವ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯದು.

ಮಹಾಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದದ್ದು ಇದೆ. ಮೀಮಾಂಸೆಗೆ, ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಕೆಲವರು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿರುವುದುಂಟು.

ನಂತರ ಬಂದ ನಯಸೇನನು ಅಂದಿನ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಎದುರಾದ ಭಾಷಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಂದಿನ ಕವಿಗಳಿರುವ ಭಾಷಿಕ ಎಡಬಿಡಲಿರುವುದನ್ನು ಆಶ್ವಾಸ-೦೧, ಪದ್ಯ - ೪೨ರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:

'ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇಣ್ಞೊಡೆ ನೆಣ್ಞಿ'
ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇಣ್ಞಿ ಸುದ್ದಗನ್ನಡದೊಳ್ತಂ
ದಿಕ್ಕುವುದೇ ಸಕ್ಕದಮಂ
ತಕ್ಕದೆ ಬೆರಸಲ್ಪೆ ಫೃತಮುಮಂ ತೈಲಮುಮಂ'

(ನಯಸೇನ ವಿರಚಿತ ಧರ್ಮಾಮೃತ - ಗದ್ಯಾನುವಾದ: ಕೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪ)

ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಹಿಂಡಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುವುದಾದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವೆರಡರ ಬೆರಕೆ ತುಪ್ಪ ಎಣ್ಣೆಯಂತೆ ಎಂದು ನಿಷೇಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಪಂಪನು ತಾನು ರಚಿಸಿ ಹೊರಟ ಕಾವ್ಯ ಹೊಸ ರೀತಿಯದು ಎಂದ ಹಾಗೆ, ನಯಸೇನನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಕುರಿತು ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸದ - ೪೧ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

'ಮೊಸಗನ್ನಡದಿಂ ವ್ಯಾವ
ಣಿಸುವೆಂ ಸತ್ವತಿಯನೆಂದು ಕನ್ನಡಮಂ ಚಿಂ
ತಿಸಿ ಕೂಡಲಾಣಿದಕ್ಕಟ
ಮಿಸುಕದ ಸಕ್ಕವನುನಿಕ್ಕುವನುಂ ಕವಿಯೇ'

(ನಯಸೇನ ವಿರಚಿತ ಧರ್ಮಾಮೃತ - ಗದ್ಯಾನುವಾದ: ಕೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪ)

ಪರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸುವವನು ಕವಿಯೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿತ್ಯ ಬದಲಾಗುವ ಭಾಷೆಯು ಗಟ್ಟಿತನ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು, ಅಂದಾಗಲೇ ಅದು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸುದ್ದಗನ್ನಡದ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೨೨೫ರಲ್ಲಿ ಅಂಡಯ್ಯ 'ಕಟ್ಟಿಗರ ಕಾವ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲೋಕಕ್ಕೆ ನೀಡಿರುವನು.

ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ವಿವಿಧ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ತಾಳಿರುವಂತದ್ದು. ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧದ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು ;

- 'ಪಾ'ಕಾರವು 'ಪ'ಕಾರವಾಗಿ ಬಳಕೆ, ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ 'ಹಾ'ಕಾರ ಆಗಿರುವುದು.
- 'ವಾ'ಕಾರವು ಸಹಜವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ 'ಛಾ'ಕಾರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.
- ಆಖ್ಯಾತ, ನಿಷೇಧ, ದ್ವಿತೀಯಾ, ಷಷ್ಠಿ, ಸಪ್ತಮಿಗೆ ಅಂಟುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಲ್ಲ ಧೀಘೀಕರಣ ಪ್ರಯೋಗ, ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೃಸ್ವೀಕರಣಗೊಂಡವು.
- ಅಪಿಯಲ್ಲಿಯ ರಳ್, ಕುಳದ ಬಳಕೆ ಇರುವುದು.
- ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿತ್ವ ಬಾಹುಳ್ಯದಿಂದ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮುಕ್ತತೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಓಟಕ್ಕೆ ಹಲಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು
ಭದ್ರವಾದ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ:

೦೧. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ - ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
೦೨. ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಗದ್ಯ - ಹು.ಕಾ.ಜಯದೇವ
೦೩. ಶ್ರೀವಿಜಯಕೃತ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಂ -
ಸಂ:ಎಂ.ವಿ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ
೦೪. ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ ಪಂಪಭಾರತಂ -
ಗದ್ಯಾನುವಾದ: ಎನ್.ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್
೦೫. ನಯಸೇವ ವಿರಚಿತ ಧರ್ಮಾಮೃತಂ - ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ